קונטרס

נועם שיח

שיעורי

הגה"צ אבדק"ק ור"מ

קראסנא

שליט"א

שיחה נעימה

פרשת וידא תשפ"ז לפ"ק

שיעור הלכה

הלכות מעבד (ד)

גליון רכ"ד

בעזהשי"ת

שיעורי הלכה
ולקט שיעורי אגדה

שנאמרו ע"י
הגה"צ **אבדק"ק וד"מ** שליט"א

בבית מדרשינו
קהל עדת קראסנא
ב"פ יצ"ו

1601 44th Street
Brooklyn, NY 11204

אפשר להשיג הגליון
בבית מדרשינו

לקבל הגליון באימעיל,
להערות ולהארות, נא לפנות
noiyamsiach@gmail.com

לתרומות ולנדבות
נא לפנות לאימעיל הנ"ל
וזכות הרבים יהא תלוי בו

עיצוב ועימוד:
סוף פסוק
02-3131476

כל הזכויות שמורות
© Copyright 2026

תוכן הקונטרס

דרוש לפרשת וידא ..... ה

שיחה נעימה ..... ח

דבר הלכה ..... יג

איסור עשיית מי מלח מרובים בשבת • טעם האיסור • דין עשיית מי מלח מרובים ע"מ ליתן לתבשיל • שיעור מועטים ומרובים • הכנת זאלץ וואסע"ר בפסח שחל להיות בשבת • הכנת זאלץ וואסע"ר ביו"ט פסח שחל בחול • עשיית מי מלח בשבת לצורך הדחת פיו למניעת אינפעקשע"ן • שטיפת הפה במי מלח לדפואה • מי מלח עזין

דרוש לפר' וידא

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום (בראשית יח, א).

וברש"י פתח האוהל, לראות אם יש עובר ואב ויכניסם בביתו.

וי"ל בהקדם מה שכ' לפרש כ"ק זקני זצ"ל בספרו בונת הלב בליקוטים על הגמ' במסכת שבת (כג:) רב הונא הוה רגיל להוי חליף ותני [פרש"י עובר ושונה, כלומר עובר תמיד] אפיתחא דרבי חנין נגרע, חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר תרי גברא רברבי נפקי מהכא וכו'. ויש לדקדק דמה השמיענו בזה ד'רב הונא הוי חליף אפיתחא דרבי חנין', דמאי נפקא לן מינה אין ידע רב הונא דרבי חנין רגיל בשרגי טובא, לגם אם היה נודע לו זאת מפי השמועה מנסיס מחריס שהרגישו בזה ג"כ הוי סגי.

אברהם אבינו בגודל ענוותנותו סבר שכל כוח קדושתו הוא בזכות יצחק שעתיד לצאת ממנו

וביאר עפ"י מש"כ בספרו של הגה"ק מאוסטראווצע זצ"ל (אור תורה פרשת וירא אות נו) עה"פ בפרשת השבוע (בראשית כב, י"ב) עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה וגו' - לאחר עד עתה אחרי שעמד בט' נסיונות קודש הנסיון של העקידה, אחר לאו ירא אלוקים היה אבינו אברהם.

ותירץ לפעמים האדם בעצמו אינו רואה כל כך למעלות גבוהות, ועם כל זה רואים שהולך בגדולות ונפלאות ממנו, והוא על ידי שעתיד להוליד בן צדיק וקדוש, וכל עוד שיש בו כח קדושה של בנו העתיד לבא לעולם, אין גרמא למעלות האב, אפילו אם אינו רואי מצד עצמו. ובכל הט' נסיונות שעמד אברהם אבינו ע"ה קודם שנולד יצחק, היה מקום לומר שאין זה מצד אברהם, כי אם

על ידי שהיה בו כח קדושת הבן [העתיד להיוולד לו], ויפה כח האב 'מכח' הבן (היינו מה שיפה כח האב הוא ע"י כח הבן), אבל אחר שכבר נולד יצחק וכבר יצא מכוחו של אביו, ועם כל זה עדיין עמד אברהם בנסיון גדול כזה שרצה להקריב בנו יחידו אהובו, הרי זה מורה שהוא בעצמו ירא אלוקים, ולא אנד בנו ע"ז דבריס נעימים.

גם פתח ביתם של ת"ח וצדיקים עושה רושם קדושה על הנפש

ועפי"ז כ' זקני זצ"ל לבאר המעשה דרב הונא - דיש לומר כמו שצריך להרחיק מפתח בתי טומאה, כמו שאמר שלמה המלך (משלי ה', ח') הרחק **מפתח ביתה**, על כי הקרוב למקום טומאה עושה רושם רע על נפש היצרעלי, הכי נמי מצן דחליף ותני מפיתחא דמקום קדושה, עושה רושם טוב על נפש היצרעלי. ורב הונא כשהיה רוצה לטייל לצורכו, הוה רגיל וחליף ותני מפיתחא דרבי חנין, כי היה מכירו לאיש קדוש, והיה ביתו בית קדושה וטהרה, וכבל פעם שהיה עובר על פתחו הרגיש קדושה גדולה. וכך הוה חזי רב הונא דרבי חנין רגיל בשרגא טובא, וממילא דנפקין מיניה גברי דמעלי, בניס קדושים [כמו שאמרו ז"ל (שם) הרגיל בנר הויין ליה בניס תלמידי חכמים], ומס כן הבין בעוד כח קדושתו של רבי חנין בעה מכח בניו הקדושים מאד בקברו, ומלכים ממנו ילמו – ובקברו קדוש, וכדמי הוא להיות עובר תמיד לפני מקום קדוש כזה, והבן. עכדה"ק.

ובזה נבוא אל הביאור דהנה בוודאי גס אנל אברהם אבינו, כשהיו עוברים על פתח אהלו היו מרגישים קדושה גדולה מאד יוצאת מבית זה, אבל אברהם אבינו מרוב ענוותנותו לא החזיק טובה לעצמו, והיה סבור שכל עמידתו בנסיונות וכל מדרגותיו הקדושות הכל הוא רק בזכות בנו יצחק שעתיד לצאת ממנו. וע"כ יצא אברהם על פתח אהלו ולאה מס יש עובר ושב, דהיינו מס יש עוברים ושבים שצריך לשמוע קדושה מפס כמו אר' הונא עצמה, והיה חומר להס אברהם הכנסו נא לביתי, והרגה להס הנרות שהיו דולקים מפנת לפנת כמבואר בדרפ"י סו"פ חיי שרה (בראשית כ"ד,

ס"ז ד"ה המוהלה שרה אמו שכל זמן שהרה קיימת היה נר לעוק מערב שבת לערב שבת), ולזה ללמדם בזה כי מה שמרגישים הרגשת קדושה מגל בימו הוא רק מכח בנו הנדיק שעתיד לצאת ממנו, שהרי הרגיל בנר הויין לי בניס ת"ת, ומחמת כן מרגישים רושם קדושה גם בחוץ, ומילו עצמו הוא עפר ומפר ואין מעשיו תשובים כ"כ.

וע"ז אמר המלאך למברהם אבינו, לא כמו שאתה סובר מברהם שכל הרגשת הקדושה בפתח בימך הוא רק בזכות בנך יצחק, לא כן הוא, אלא כל מדרגותיך הגבוהות שזכית בהם עד הנה הכל הוא מכותך וזכותך, והרמי' לכך הוא - **מאחר שוב אשוב אליך כעת חיה** ולשרה בן, וגם מז לאחר שיולד כבר יצחק ימשיכו להרגיש הקדושה בפתח בימך, וע"כ יתוודע מז לכל שכל הקדושה הוא מכותך ובזכותך.

הקב"ה יעזרנו על דבר כבוד שמו יתברך, ובגלל התשות הק' יושיע בניס ויבית גאולה לבני בניהם במהרה בימינו אמן.

שיחה נעימה וירא

הטעם שכל האמהות הקדושות ומשיח בן דוד היו מצאצאיו של הרן

הנה כשנעיין בפסוקים נמצא **שכל האמהות הקדושות היו מצאצאי הרן אחי אברהם**, דכתיב (בראשית י"א, כ"ט) **ושם אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה ואבי יסכה**, ופירש רש"י 'יסכה זו שרה וכו', הרי **ששרה אמנו** היתה בתו של הרן. גם **רבקה אמנו** יצאה מהרן, שהרי היתה בת בתואל בן מלכה (בראשית כ"ב, כ -כ"ג), גם **רחל ולאה** יצאו מהרן שהרי היו בנות לבן בן בתואל שהיה בן מלכה בת הרן, הרי לנו שכל האמהות היו מצאצאיו של הרן.

גם **משיח בן דוד** מצאנו שהוא מצאצאיו של הרן, שהרי לוט היה בן הרן (בראשית, י"א, כ"ו), ומשיח בן דוד יצא מרות המואביה שיצאה מלוט.

והטעם לזה כתבו **החתם סופר** (סוף פר' וירא ד"ה ילדה מלכה) וכן איתא **בשפת אמת** (לך לך, תרל"ז, ד"ה טעם שזכה) ע"פ המדרש שהביא רש"י (בראשית י"א, כ"ח) שקבל תרח על בנו אברם בנו לפני נמרוד על שכתת את הצלמים והשליכו לכבשן האש, והרן יושב ואומר בלבו אם אברם נוצח אני משלו, ואם לאו אני משל נמרוד, וכשניצל אברם אמרו להרן, משל מי אתה, אמר משל אברם אני, מיד השליכוהו לכבשן האש ונשרף.

הרי שהרן נשרף על קידוש ה', ואע"פ שלא היתה כוונתו שלימה לשם שמים כמו אברהם, אעפ"כ סוף סוף נשרף על קדושת השי"ת, ואין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ולפיכך שילם לו הקב"ה שכרו הטוב שכל האמהות הק' של בית ישראל ומשיח דוד יצאו ממנו.

והלימוד מזה לכל אחד הוא שכאשר יהודי עושה מעשה טוב למען כבוד הקב"ה, גם אם אין זה עדיין בשלימות בלתי לה' לבדו, אע"פ כן מקבל שכרו משלם.

אין לשער גודל השכר שזוכים על כל פעולה טובה גם אם איננה בשלימות

וכהשלמה לדברים אלו, ראיתי דבר יקר בספר **תפארת שמואל** (להגאון רבי שמואל בירנבוים זצ"ל ר"י מיר), דהנה כתיב (שם, יד, יג) **ויבוא הפליט ויגד לאברם העברי** וגו', ופרש"י ממדרש רבה - ויבא הפליט, זה **עוג** שפלט מדור המבול וכו' ומתכוין שיהרג אברהם וישא את שרה.

וצ"ע שהרי גבי מלחמת עוג כתיב בפר' חוקת (כא, ל"ג -לד) **ויצא עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה אדרעי. ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו וגו'**. ופרש"י שם שהיה משה ירא להלחם **שמא תעמוד לו זכותו של אברהם** שנאמר ויבא הפליט, הוא עוג שפלט מן הרפאים וכו'.

ויש להבין מדוע זה היה משה ירא רבינו מעוג, וכי איזה זכות של אברהם תעמוד לו, הלא אדרבה מה שהלך לבשר את אברהם כי נשבה לוט התכוון בזה לרעתו של אברהם אבינו, שרצה שיהרג במלחמה וישא הוא את שרה, א"כ מדוע פחד אברהם אבינו שמא תעמוד לו זכותו, עד שהוצרך הקב"ה להבטיחו שלא לירא ממנו.

ותירץ על זה **הגאון רבי זונדל מסלנט זצ"ל** שמכאן אנו לומדים כמה גדולה כוחה של מצוה, שכיון ששסוכ"ס נתגלגל ע"י עוג מצות פדיון שבויים, שעל ידו בא אברהם להציל את לוט, על כן נזקפת לו זכות המצוה עד כדי שתוכל להגן עליו, ואע"פ שכונתו לא היתה לשם מצוה כלל, עכ"ז הועילה זכותו לכ"כ הרבה שנים אחר כך, עד שגם משה רבינו היה ירא להלחם עמו עבור זה.

על אחת כמה וכמה כאשר יהודי עושה צדקה וחסד עם חבירו, או שעושה איזה מצוה בכוונה טובה, הלא בוודאי זכות המצוה גדולה לאין שיעור ואין ערוך לשכרו. וכפי שראינו גם אצל הרן, שאף שמצוותו לא היתה שלימה, עכ"ז זכה לזרעו לדורותיו אחריו זכות גדולה ועצומה זו, אשר כל בית ישראל יצאו מזרעו.

למה הצלת לוט נחשבת לעוג כזכותו של 'אברהם'

עוד הארה נפלאה מציין בס' **תפארת שמואל** שם, דברש"י (שם) כתיב שהיה משה ירא להלחם עם עוג שמא תעמוד לו **'זכותו של אברהם'**, ולכאורה יותר היה מן הראוי לומר שמא תעמוד לו זכות **הצלת לוט**, כי עיקר המעשה היה מה שהציל את לוט, ולא מעשה אברהם.

אלא האמת הוא שכשאדם עושה חסד עם חבירו, או שנותן פרוטה לעני, אין הוא בגדר 'נותן' אלא הוא עצמו 'מקבל'. שהעני עושה לנותן טובה גדולה במה שזיכה אותו עתה במצות עשיית צדקה. ולכך דייקו חז"ל בלשונם ואמרו - שמא תעמוד לו 'זכותו של אברהם', היינו שע"י שעוג בישר לאברהם שלוט נשבה, **עי"ז זיכה את אברהם במצות פדיון שבוים** שיוכל להציל את לוט. ומזכות זו היה משה רבינו ירא אפילו אחר מאות שנים, אשר ע"י לוט נתגלגלה מצוה לאברהם.

גודל מעלת תפילת האבות על הבנים והצאצאים

כתיב (בראשית יב, ו) **ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם וגו'** ופרש"י עד מקום שכם להתפלל על בני יעקב כשיבואו להלחם בשכם.

ואכן להלן בפר' וישלח כשבאו שמעון ולוי להלחם עם שכם כתיב (לד, כה) **ויבואו על העיר בטח**, ופרש"י "ומדרש אגדה **בטוחים היו על כוחו של זקן**". ויש שפירשו, דהיינו שהיו בטוחים על תפילה זו שהתפלל עליהם בשכם אברהם אבינו.

ויש לדייק בלשון רש"י שלא כתב שהיו בטוחים בכוחו של 'אברהם', אלא בכוחו של **'זקן'**. ופי' **התפארת שמואל,** שרצה להשמיענו כאן, שלא רק מצד גדלותו של אברהם זכו נכדיו לנצח במלחמה, אלא מפני **שהתפילה באה מזקינם.**

ולומדים מכאן יסוד גדול שיש מעלה גדולה בתפילה שהאדם מתפלל עבור בניו ונכדיו, שגדולה היא תפילת אב על בניו ויוצאי חלציו להועילם ולהצילם מכל צר ונזק, כמו שמצינו כאן שהיו השבטים בטוחים במלחמתם כי ידעו שזקינם התפלל עליהם.

והדבר מחייב אותנו, שלא לשקוט ולא לנוח מלהרבות בתפילה עבור כל צאצאינו בכל יום. גם כאשר זוכים בס"ד כבר להשיא את כל

הילדים, אל לנו מלחשות מלהעתיר בעדם בכל עת, ובפרט בדורנו שרבו בו הנסיונות הקשים, יכולה היא תפילת האבות והזקנים להגן ולשמור בטח על צאצאיהם אחריהם שינצלו מכל רע, ויוכלו לעמוד בכל הנסיונות הגדולים ויגדלו לתפארת כרם ה'.

כיוצ"ב **גם כאשר הנכדים יודעים שזקינם מנצל את זמנו הפנוי בכל עת**, וגם ביום ראשון הוא ממהר ללכת לביהמ"ד כדי לחטוף עוד ועוד שיעורי תורה, הרי הדבר מעורר בלבם אהבת התורה וחיבת הקודש, **ויכולים צאצאים אלו להיות בטוחים על כוחו של זקן,** שגם כי יגדלו לא יסורו מדרך טובה זו.

כל מי שהוא מזרע אברהם קשור בשורש נפשו להקב"ה ואינו יכול להנתק לעולם

כתיב (י"ג, י"א) **ויסע לוט מקדם** וברש"י הביא מאמרם ז"ל (ב"ר מ"א, ז) 'הסיע עצמו מקדמונו של עולם, **אמר אי אפשי לא באברם ולא באלוקיו'.**

ויש לשאול, התינח מה שאמר 'לא באלוקיו', כי לוט רצה לפרוק עול הקב"ה ובחר לו לדור על יד אנשי סדום החוטאים, אבל מדוע אמר לוט אי אפשי 'לא באברם', הרי לאברהם עדיין לא היו בנים, והוא היה עתיד להיות היורש היחיד לכל הרכוש הרב של אאע"ה, והיה צריך לוט לומר 'אפשי באברם, אך אי אפשי באלוקיו'.

והתשובה לזה כתב בס' **עברא דדשא** (לך לך תשפ"ב), שאי אפשר להפריד בין הדבקים, ומי שהולך עם אברהם, בעל כרחו נשפע ממנו ומקדושתו שיהא הולך גם עם אלוקיו. ולוט שרצה להסיע עצמו מקדמונו של עולם בע"כ הוצרך להסיע עצמו גם מאברהם, כי כל זמן שהיה במחיצתו של אברהם אבינו לא היה יכול לוט לחטוא.

אבל צריך לדעת שכל זה הוא רק אצל לוט שלא היה מזרעו של אברהם אבינו ע"ה, אבל **אידישע קינדער - בני אברהם יצחק ויעקב, בלוע בדמם הכח של אברהם ואלוקיו, וכח זה נשאר בכל מקום ובכל זמן**, ואף אם יהיה נדחך בקצה השמים, מרוחק בגשמיות וברוחניות, אין מציאות להתנתק מאברהם ומאלוקיו, כי בני ישראל

נמצא בתוכם הכח של האבות הק', ואין ביכולת בן ישראל לומר אי אפשי באברהם ואי אפשי באלוקיו, כי נשמת ישראל קיימת לעולם בכל עת ובכל שעה.

ודבר זה הוא חיזוק גדול בדור האחרון הזה, כאשר בעוה"ר אנו רואים בנים תועים שהתרחקו מדרך אבותם, ודבר זה גורם לשברון לב גדול מאד אצל כל אחד ואצל הקרובים בפרט, אך בזאת יש לנו להתחזק אשר לא ידח ממנו נידח, וכל מי שהוא מזרע ישראל יש בו כוחו של אברהם אבינו, ולא יוכל להינתק לנצח ממקורו הקדוש, ובנפשו פנימה יודע כי אפשי באברהם ואפשי באלוקיו, ועוד ישובו לב בנים על אבותם במהרה בימינו אמן.

שיעור הלכה

הלכות מעבד (ח"ד)

איסור עשיית מי מלח מרובים בשבת

כתב המחבר **בשו"ע סי' שכ"א** (סעיף ב'): אין עושין מי מלח הרבה ביחד לתת לתוך הכבשים משום דדמי לעיבוד, אבל יכול לעשות ממנו מעט לתת לתוך התבשיל.

ומקורו בדברי הגמ' שבת (קח:) תניא אין עושין מי מלח מרובין לתת לתוך הכבשים, אבל עושה הוא מי מלח מועטין ואוכל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל.

טעם האיסור

וטעם האיסור של עשיית מי מלח מרובין הוא מדרבנן, **לרש"י** (ד"ה והלא) "מפני שהוא **כמעבד**, דמתקן את האוכל הנתון לתוכו כדי שיתקיים". וכ"כ הטור כאן. **והרמב"ם** (פרק כ"ב י') כתב טעם אחר שהכובש אסור מפני "**שהוא כמבשל**".

ומדברי הגמ' 'אין עושין מי מלח מרובים' וכו' נלמד דגזירת חכמים אינה רק על נתינת הירקות לתוך מי מלח, אלא גם **עצם עשיית המי מלח** לבדם כבר אסורה, אע"פ שאינו כובש בהם, כי הרואה אומר שדעתו לכבוש בהם.

דין עשיית מי מלח מרובים ע"מ ליתן לתבשיל

והנה בדברי הגמ' והשו"ע - "אין עושין מי מלח מרובים לתת לתוך הכבשים, אבל עושה הוא מי מלח מועטין ואוכל בהם פתו ונותן לתוך התבשיל", יש להסתפק מה הדין בעושה מי מלח **מרובים** כדי לתת **לתוך התבשיל**, האם בכה"ג ג"כ מותר כיון שתכלית המעשה מותרת, או דמ"מ אסור דאפשר לטעות שעושה כן לכבישה.

ובעולת שבת עמד בזה, וכתב דלכאורה יש בזה סתירה מהרישא לסיפא, דמהרישא משמע דדוקא כשכוונתו לתת לתוך הכבשים אסור לעשות מי מלח מרובין, אבל אם דעתו ליתן לתבשיל מותר, ומאידך מהסיפא שכתוב 'אבל עושה הוא מי מלח מועטין ונותן לתוך התבשיל', משמע איפכא דדוקא מעט מותר ליתן לתבשיל אבל מרובים אסור אפילו בעושה ע"מ ליתן בתבשיל. והכריע העו"ש דדיוקא דסיפא עיקר, והברייתא והמחבר אורחא דמילתא נקטו, דדרך העולם שעושים מרובה לכבשים ומועט לתבשיל, אבל **באמת אסור לעשות מי מלח מרובים אפילו ע"מ ליתן לתבשיל.** וגם המעט שמותר הוא רק לתבשיל ולא לתת לתוך הכבשים, וכן מבואר בשו"ע הרב (סעי' ג').

שיעור מועטים ומרובים

הנה לא נתבאר בגמרא ובשו"ע מהו השיעור של מי מלח מועטים או מרובים. אך במגן אברהם (ס"ק ד') הביא דברי **הר"ן** (ל"ט ד"ה הלכך) שכ' 'מי מלח מועטין **לצורך טיבול אותה סעודה** שרי'.

ובשו"ע הרב (סעי' ג') פסק כשיטת הר"ן וז"ל "אסור לעשות הרבה ביחד, דהיינו לעשות בבת אחת לצורך טיבול ב' סעודות אלא מעט דהיינו **לצורך סעודה אחת בלבד**".

אבל דעת **רבינו יהונתן מלוניל** אינו כן, שכתב "מי מלח מרובין **שישארו לו אחר השבת, אסור, אבל עושה מי מלח מועטין, לצורך השבת עצמו,** לטבול בו פתו ולתת לתוך התבשיל". דהיינו דמותר לעשות מי מלח בשבת אפילו לכמה סעודות, רק שלא יעשה לצורך החול.

והריטב"א הכריח כדברי הר"ן, דאילו האיסור הוא רק כשעושה לצורך חול, הרי זה פשיטא שאסור משום מכין משבת לחול, אלא וודאי אפילו לבו ביום אסור להכין מי מלח מרובים.

ובס' **שבת בשבתו** מיישב דברי רבינו יהונתן, דמעיקר הדין מותר להכין באופן זה גם לחול, היות ומשתמש בתערובת המים והמלח גם היום, בשבת, **ואין טירחה יתירה במה שמכין יותר ממה שצריך לשבת,** ע"כ אין בזה איסור משום מכין משבת לחול.

[ואפילו אם יש טירחה יתירה מחמת מה שמרבה לצורך חול, נמי היה מותר, דיש לדמותו למאי דתניא בתוספתא והובא **במג"א** (סי' שכ"ג ס"ק ח'), "מדיחין עשר כוסות שאם ירצה ישתה באחד מהן, מציעין עשר מטות שאם ירצה מסב באחת מהן"], אלא דכאן אסרוהו חכמים משום דמיחזי כהולך לכבוש כבשים.

ולענין הלכה, נחלקו הפוסקים, דעת **המשנה ברורה** (בביה"ל) להקל כרבינו יהונתן - דמי מלח מרובים דאסור לעשותן הוא רק כאשר ישארו לו אחר השבת. אבל **בהשו"ע הרב** פסק להחמיר כהר"ן דרק לצורך אותה הסעודה שרי.

הכנת זאלץ וואסע"ר בפסח שחל להיות בשבת

והנה הדברים נוגעים מאד למעשה בחג הפסח שחל בשבת, שצריך להזהר שלא להכין בשבת **'זאלץ וואסע"ר'** עבור הכרפס יותר מכדי צורך הסעודה, או עכ"פ יותר מצורך השבת.

אבל **המג"א** בהל' פסח (סי' תע"ג ס"ק ה') הביא בשם **'הגהות מנהגים'** שלא יכינו כלל המי מלח בשבת, אלא "**אם חל פסח בשבת, יעשה המי מלח מערב שבת**", והובאו דבריו גם **בט"ז** (ס"ק ג') **ובחק יעקב** שם (ס"ק י"ג).

ובאמת דבריו צ"ב, למה הצריך להכין המי מלח מערב שבת, והלא כדי צורך הסעודה לכו"ע שרי להכין בשבת, וכן העיר **המג"א** שם.

ומדברי **השו"ע הרב** נראה שנתכוון להשיב על שאלה זו, שכך כתב (בס' תע"ג סעי' י"ט) "אם חל פסח בשבת יכול לעשות המי מלח בשבת, ובלבד שלא יעשה אלא מעט מזעיר מה שצריך לטיבול זה בלבד, **ולפי שקשה הדבר לצמצם כל כך לכן יעשה המי מלח מערב שבת**, ואם שכח יעשה בשבת מעט מזעיר", עכ"ל.

וחזינן כאן שצריך לצמצם בעשיית המי מלח בשבת **שיעשה רק כפי הצורך ממש**, ואפילו לא מעט יותר, ומאחר דקשה לצמצם כ"כ **לכן ראוי להכין המי מלח קודם שבת**.

ואם לא הכין המי מלח מבעו"י, וצריך להכינם בשבת, יש לו לדקדק ולהכינם באופן ובכלי שלא יצטרך לעשות יותר מי מלח ממה שצריך בשביל טיבול הכרפס.

הכנת זאלץ וואסע"ד ביו"ט פסח שחל בחול

וכ"ז כשחל פסח בשבת, אבל כשלא חל בשבת נראה מסתימת דברי הפוסקים הנ"ל שאין איסור לעשותה ביו"ט.

ובאחרונים תמהו בזה (**מסגרת השלחן** סי' קי"ח ס"ד) דמדוע מותר לעשות מי מלח ביו"ט, הלא איסור עיבוד באוכלים שייך גם ביו"ט, ואף את"ל שהוא לצורך אוכל נפש מ"מ היה אפשר לעשותן מאתמול, דהא אין טעמו נפגם כצנון אם יעשוהו מערב יו"ט.

ואכן **החיי אדם** (כלל ק"ל, סעי' י"ט) וכן **בקיצור שו"ע** (סי' קי"ח ס"ד) החמירו גם ביו"ט שחל בחול, שצריך לעשותן מעריו"ט, ועכ"פ המיקל לעשותו ביו"ט יעשהו ע"י שינוי (חיי"א שם), שקודם יתן המים בהכלי ואח"כ יתן המלח.

עשיית מי מלח בשבת לצורך הדחת פיו למניעת אינפעקשע"ן

הלכות אלו נוגעים גם לענין מי שצריך לעשות מי מלח בשבת לצורך הדחת פיו **כדי למנוע זיהום** (אינפעקשע"ן), כגון אחר **עקירת שן**.

דיש לדקדק אז - **שלא לעשות מי מלח רק כפי מה שצריך לאותה שעה**, שהוא כעין אותה סעודה. וזהו לדעת הר"ן, ולדעת רבינו יהונתן מותר לעשות כפי מה שצריך לכל השבת, אך יותר מזה אסור לכו"ע.

ולדעת שו"ע הרב הנ"ל דאי אפשר לצמצם, גם כאן אם יודע מלפני שבת שיצטרך למי מלח להדיח פיו, **טוב להכינם מלפני שבת**, דאם יכינם בשבת חוששין שמא יעשה יותר ממה שצריך.

שטיפת הפה במי מלח לרפואה

ובעיקר ההיתר של שטיפת הפה במי מלח לצורך רפואה, כתבו האחרונים דמותר לעשות כן רק אם כוונתו **למנוע** שלא יתפתח שם

זיהום (אינפעקשע"ן), **אבל אם רוצה להסיר איזה זיהום שיש לו כבר**, אסור, והוא כעין מש"כ בשו"ע להלן (סי' שכ"ח סעיף ל"ב) "החושש בשיניו לא יגמע בהם חומץ ויפלוט".

אמנם פעמים דגם זה מותר כמ"ש שם **הט"ז** (ס"ק כ"ד) וז"ל, "פשוט שלא מיירי כאן אלא במיחוש בעלמא, אבל **אם יש לו צער גדול מחמת הכאב ובשביל זה נחלש כל גופו**, שרי". וכן אם יש חשש שאם לא ידיח פיו או גרונו ליום שלם **אזי יזיק לו הזיהום, היזק גמור**, ג"כ מותר.

ועיי"ש **בפמ"ג** (מש"ז ס"ק כ"ד) דמותר דוקא ע"י שינוי כדין חולה כל הגוף.

מי מלח עזין

במחבר (ס"ב) הוסיף עוד "אם נתן לתוכו שני שלישי מלח, **אסור לעשות ממנו אפילו מעט**", ומקורו גם כן בגמרא שם: "אין עושין מי מלח עזין. מאי עזין, כל שהביצה צפה בהן [פרש"י, "כח המלח מעכבת מלשקוע] - וכמה [מלח יש במים שהביצה צפה בהן, ואסור לעשות כזאת בשבת], אמר אביי תרי תילתי מילחא ותילתא מיא, למאי עבדי לה [להני מי מלח עזין], למורייסא [רוטב של דגים כבושים]".

וכתב **הב"י**: "נראה דסתם מורייס עבדי ליה לכבוש בו דגים לזמן מרובה, ועל כן העושה מי **מלח עזין מיחזי ככובש כבשים**, דמיחזי שעומד לעשות מורייס **לכבוש** בו דגים", עכ"ל. ואיסור כבישה כבר נתבאר לעיל שהוא כמעבד או כמבשל.

מכון נועם שיח
קראסנא
להוציא לאור ספרי
הגה"צ אבדק"ק וד"מ שליט"א